

Hallituksen esitys Eduskunnalle Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen muuttamisesta lokakuussa vuonna 2004 tehdyn sopimuksen sekä lain muutossopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimuksen mukaan edellä mainituille pohjoismaisille sihteeristöille ja niiden henkilökunnalle myönnettyt erioikeudet ja vapaudet tulevat koskemaan myös Pohjoismaista kulttuurirahastoa ja sen henkilökuntaa. Pohjoismainen kulttuurirahasto on sitä koskevan sopimuksen vuonna 2003 tehdyllä muutok-

sella todettu itsenäiseksi oikeushenkilöksi. Pohjoismaisia sihteeristöjä koskevalla sopimusmuutoksella myös muutetaan Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön nimi nimeksi Pohjoismaiden neuvoston sihteeristö ja korvataan nimike puheenjohtajiston sihteerin sanalla neuvoston johtaja.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona kaikki sopimuspuolet ovat ilmoittaneet sopimuksen hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kun sopimus tulee voimaan.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Pohjoismaisten sihteeristöjen oikeudellista asemaa koskeva sopimus

Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellista asemaa koskeva sopimus tehtiin vuonna 1987 ja se tuli voimaan vuonna 1989 (SopS 68-69/1989). Sopimuksen 2 artiklan mukaan kumpikin sihteeristö on itsenäinen oikeushenkilö, jolla on sama oikeustoimikelpoisuus kuin muilla oikeushenkilöillä siinä maassa, jossa sihteeristö sijaitsee. Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö sijaitsee Köö-

penhaminassa ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön alkuperäinen sijoituspaikka oli Tukholma.

Sopimuksen 3 ja 4 artiklan mukaan sihteeristöjen omaisuus ja varat sekä niiden tilat, arkistot ja asiakirjat ovat loukkaamattomat riippumatta niiden sijainnista. Sopimuksen 5 artiklan mukaan sihteeristöjen kirjeenvaihto ja muut virkatiedotukset eivät saa joutua sensuurin alaiseksi ja niiden kuljettaminen rinnastetaan diplomaattisen edustuston kirjeenvaihtoon. Sopimuksen 6 artiklan mukaan sihteeristöjen tulot ja omaisuus ovat vapautetut kaikesta välittömästä verotuksesta ja niiden tuonti- ja vientitavarat kaikista tulleista ja vastaavanlaisista muista maksuista.

Sihteeristöjen henkilökunta on sopimuksen 7 artiklan mukaan vapautettu veroista ja muista maksuvaatimuksista, joilla on vastaavanlainen vaikutus kuin välittömällä veroilla. Sen sijaan henkilökunta suorittaa verojen sijasta maksun sihteeristöille Pohjoismaiden ministerineuvoston tai vastaavasti Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston vahvistamien sääntöjen mukaisesti. Sopimuksen 8 artiklan mukaan sihteeristöjen henkilökunta ja perheenjäsenet ovat asemamaassa vapautetut tulleista ja muista vastaavanlaisista maksuista.

Sopimuksen 11 artiklan mukaan jokainen sopimuspuoli sitoutuu myöntämään valtion palveluksessa olevalle henkilöstölle, joka tulee palvelemaan määrätyn ajan yhdessä sihteeristöistä, virkavapautta palvelun kestoajan ja laskemaan tämän palveluskauden hänen hyväkseen kuten kotimaassa suoritettua palvelun. Sopimuksen 12 artiklan mukaan jokainen asemamaa sitoutuu vastaanottamaan sihteeristön henkilöstön maansa eläkejärjestelmään, mikäli asianomaisen virkamiehen kanssa ei ole toisin sovittu.

Sopimuksen 14 artiklan mukaan työsopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta johtuvat erimielisyydet ratkaisee riidan jomman kumman osapuolen pyynnöstä asetettu välimieslautakunta.

1.2. Ehdotetut muutokset

Pohjoismaista kulttuurirahastoa koskevan sopimuksen (SopS 13/1977) muuttamisesta vuonna 2002 tehdyllä sopimuksella (SopS 24-25/2004) täsmennettiin kulttuurirahaston oikeudellista asemaa sekä selkiinnytettiin rahastoa koskevia hallinnollisia vastuita. Muutosten erityisenä tavoitteena oli poistaa tulkinnalliset epäselvyydet rahaston asemasta

itsenäisenä oikeushenkilönä. Tätä sopimusmuutosta koskevissa neuvotteluissa katsottiin rahastolle myönnettävän oikeushenkilön aseman luonnollisena seurauksena olevan, että rahastolle ja sen henkilökunnalle myönnettäisiin myös samanlaiset erioikeudet ja vapaudet kuin Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristöllä ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristöllä oli.

Tämän vuoksi on edellä mainittuja pohjoismaisia sihteeristöjä koskevaa sopimusta muutettu niin, että sopimuksen erioikeuksia ja vapauksia ja sihteeristöjen ja niiden henkilökunnan oikeudellista asemaa koskevat määräykset, jotka on kuvattu edellä jaksossa 1.1, ulotetaan koskemaan myös Pohjoismaista kulttuurirahastoa.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen vaikutukset kohdistuvat lähinnä sihteeristöjen sijaintivaltioon. Suomen kannalta sopimus merkitsee, että valtio menettää niiltä harvoilta Pohjoismaiden kulttuurirahaston palveluksessa olevilta Suomen kansalaisilta perittävät vero- ja tullituotot. Esityksellä ei näin ollen voida katsoa olevan valtioneutraalisia eikä muitakaan vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Sopimusmuutokset on käsitelty ja valmisteltu Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston puitteissa edellä jaksossa 1.2 selostetun Pohjoismaiden kulttuurirahastoa koskevan sopimusmuutoksen yhteydessä. Sopimus allekirjoitettiin Osllossa 29 päivänä lokakuuta 2004. Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoasiainministeriössä virkautena.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Sopimuksen sisältö

Sopimuksen johdannossa todetaan, että Pohjoismaiden hallitukset pitävät toivottavana säilyttää samat oikeudet ja erivapaudet, jotka Pohjoismaisella kulttuurirahastolla ja sen henkilökunnalla oli Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellisesta asemasta tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Sopimuksen I artiklan mukaan sopimuksen otsikossa ja sopimuksen 1, 2 ja 15 artiklassa korvataan sanat "puheenjohtajiston sihteeristö" sanalla "sihteeristö". Sopimuksen johdannossa korvataan sana "Tukholma" sanalla "Kööpenhamina", jossa myös Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristö nykyisin jo toimii. Artiklassa todetaan lisäksi, että nimike "puheenjohtajiston sihteeri" on muuttunut nimikkeeksi "neuvostonjohtaja".

Artiklan 5 kappaleen mukaan sopimuksen 1 artiklaan lisätään uusi toinen kappale, jonka mukaan sopimuksen sihteeristöjen ja niiden henkilökunnan erioikeuksia ja vapauksia sekä oikeudellista asemaa koskevat artiklat 3 - 14, jotka on selostettu edellä jaksossa 1.1, koskevat myös Pohjoismaista kulttuurirahastoa. Kulttuurirahaston tulee myös voida ilmaista mielipiteensä niistä Pohjoismaiden ministerineuvoston tai Pohjoismaiden neuvoston tekemistä päätöksistä, jotka koskevat mainittuja artikloja.

Sopimuksen II artiklan mukaan sopimuspuolet voivat ilmoittaa soveltavansa sopimusta väliaikaisesti niiden sopimuspuolten kesken, jotka ovat antaneet vastaavan ilmoituksen siihen asti kunnes sopimus tulee b-pullisesti voimaan. Tähän mennessä tällaisia ilmoituksia ei ole tehty.

2. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälä sisältää tavanomaisen blankettisäännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset on yksilöity jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta kä-

sittelevässä jaksossa.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tavallan presdidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kun sopimus tulee voimaan.

3. Voimaantulo

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jona kaikki sopimuspuolet ovat ilmoittaneet Norjan ulkoministeriölle hyväksyneensä sopimuksen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kun sopimus tulee voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan suostumuksen.

Sopimuksen I artiklan mukaan Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen artiklat 3-9 koskevat myös Pohjoismaista kulttuurirahastoa sekä rahaston henkilökuntaa. Nämä määräykset koskevat sihteeristöjen ja niiden henkilökunnan vero- ja tullivapauksia, lainkäyttövapautta ja maahantulohelpotuksia, joista kysymyksistä Suomessa on säädetty lailla. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan Suomessa lain tasolla säädettyjä erioikeuksia ja vapauksia koskevat sopimusmääräykset kuuluvat lainsäädännön alaan (PeVL 38/2000 vp ja 49/2001 vp).

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänteen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämismenettelyssä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94

§:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyi Oslossa 29 päivänä lokakuuta 2004 Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä tehdyn sopimuksen Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston oikeudellista asemaa koskevan 13

päivänä toukokuuta 1987 tehdyn sopimuksen muuttamisesta.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Oslossa 29 päivänä lokakuuta 2004 Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset

ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Kari Rajamäki*

SOPIMUS

Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellisesta asemasta tehdyn sopimuksen muuttamisesta

Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin hallitukset,

jotka ovat 12 päivänä kesäkuuta 1975 Pohjoismaisesta kulttuurirahastosta tehdyn sopimuksen muuttamisesta 5 päivänä huhtikuuta 2002 tehdystä sopimuksessa todenneet, että kulttuurirahasto on itsenäinen oikeushenkilö ja että rahaston sihteeristön tehtäviä sekä sen henkilöstö- ja taloushallintoa hoidetaan hallituksen päättämällä tavalla,

jotka haluavat säilyttää saman loukkaamattomuuden ja samat erioikeudet kuin Pohjoismaisella kulttuurirahastolla ja sen henkilöstöllä on ollut, siten kuin niistä on määrätty Pohjoismaisen ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaisen neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellisesta asemasta tehdystä sopimuksessa,

jotka toteavat, että nimikkeet puheenjohtajiston sihteeristö ja puheenjohtajiston sihteeri ovat muuttuneet,

ovat sopineet seuraavasta:

I

Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston sihteeristön oikeudellisesta asemasta 13 päivänä toukokuuta 1987 tehtyyn sopimukseen ja sen lisäpöytäkirjaan tehdään seuraavat muutokset:

Sopimuksen otsikossa ja sen 1, 2 ja 15 artiklassa sekä lisäpöytäkirjan otsikossa, johdannossa ja 2 ja 4 artiklassa sanat "puheenjohtajiston sihteeristö" korvataan sanalla "sihteeristö".

Sopimuksen johdannossa sana "Tukholmaan" korvataan sanalla "Kööpenhaminaan".

Sopimuksen 2 artiklassa sanat "puheenjohtajiston sihteeri" korvataan sanoilla "neuvoston johtaja".

Sopimuksen 1 artiklaan lisätään seuraava uusi kappale:

"Pohjoismaiseen kulttuurirahastoon ja sen henkilöstöön sovelletaan tämän sopimuksen

3-14 artiklaa ja sen lisäpöytäkirjaa. Pohjoismaisen kulttuurirahasto noudattaa Pohjoismaiden ministerineuvoston tai Pohjoismaiden neuvoston vahvistamia määräyksiä tämän sopimuksen 3, 4, 7, 10, 13 ja 14 artiklan mukaisesti. Pohjoismaiselle kulttuurirahastolle annetaan mahdollisuus antaa etukäteen lausunto päätöksistä, jotka tehdään edellä mainittujen määräysten mukaisesti. Pohjoismaisen kulttuurirahasto vahvistaa oman työjärjestyksensä."

Sopimuksen 12 artiklan 3 kappaleessa korvataan sanat "5 päivänä maaliskuuta 1981" sanoilla "15 päivänä kesäkuuta 1992".

II

Sopimuspuoli voi antaa selityksen, jonka mukaan tätä muutossopimusta sovelletaan väliaikaisesti suhteessa muihin samanlaisen selityksen antaneisiin sopimuspuoliin, kunnes se tulee virallisesti voimaan.

III

Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kaikki sopimuspuolet ovat ilmoittaneet Norjan ulkoministeriölle hyväksyneensä sopimuksen.

Norjan ulkoministeriö ilmoittaa muille sopimuspuolille näiden ilmoitusten vastaanottamisesta ja ajankohdasta, jolloin sopimus tulee voimaan.

IV

Tämän sopimuksen alkuperäisteksti talletetaan Norjan ulkoministeriöön, joka toimittaa siitä muille sopimuspuolille oikeaksi todistetut jäljennökset.

Tämän vakuudeksi ovat allekirjoittaneet asianmukaisesti valtuutettuina allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Oslossa 29 päivänä lokakuuta 2004 yhtenä kappaleena tanskan, suomen, islannin, norjan ja ruotsin kielellä, kaikkien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaisia.